

Тарих ғылымдарының докторы, профессор
Алдабек Нұржамал Әбдіразаққызының 70 жылдық мерейтойына
және әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 90 жылдығына арналған

**«ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ ДАМУЫНЫҢ
ПРАГМАТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ»**

атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция

ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

международной научно-практической конференции

**«ПРАГМАТИЧЕСКИЙ ОПЫТ
РАЗВИТИЯ СТРАН ВОСТОКА»**

посвященной 70-летию юбилею доктора исторических наук,

профессора Алдабек Нуржамал Абдразаковны

и 90-летию КазНУ имени аль-Фараби

MATERIALS

of International Scientific and Practical conference

**«PRAGMATIC EXPERIENCE OF EASTERN
COUNTRIES DEVELOPMENT»**

dedicated to the 70th Anniversary of the Doctor of Historical Sciences,

Professor Aldabek Nurzhamal Abdrakkyzy

and dedicated to the 90th Anniversary

of the Al-Farabi Kazakh National University

Алматы, 2024

**«ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ ДАМУЫНЫҢ ПРАГМАТИКАЛЫҚ
ТӘЖІРИБЕСІ»**

тарих ғылымдарының докторы, профессор Алдабек Нұржамал
Әбдіразаққызының 70 жылдық мерейтойына және әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ-дың 90 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары
29 қараша 2024 жыл
Алматы

«ПРАГМАТИЧЕСКИЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ СТРАН ВОСТОКА»

Материалы международной научно-практической конференции посвященной
70-летию юбилею доктора исторических наук, профессора
Алдабек Нуржамал Абдразаковны
и 90-летию КазНУ имени аль-Фараби.
29 ноября 2024 год
Алматы

**«PRAGMATIC EXPERIENCE OF EASTERN COUNTRIES
DEVELOPMENT»**

Proceedings of the international Scientific conference dedicated to the 70th
Anniversary of Doctor of Historical Sciences, Professor Aldabek Nurzhamal
and the 90th Anniversary of al-Farabi Kazakh National University.
29 November 2024
Almaty

УДК 94 (5)
ББК 63.3
Ш97

Жалпы редакциясын басқарған: Түймебаев Ж.Қ. - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма төрағасы-Ректоры

Жауапты редактор: Ем Н.Б. – Шығыстану факультетінің деканы, тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Құрастырып, баспаға әзірлеген: Асыл М.Б., Түргенбай А.А., Нуржаева А.М.

«ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ ДАМУЫНЫҢ ПРАГМАТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ» тарих ғылымдарының докторы, профессор Алдабек Нұржамал Әбдіразаққызының 70 жылдық мерейтойына және әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың 90 жылдығына арналған халықаралық ғылыми конференция материалдары, 29 қараша 2024 жыл. – Алматы: Қазақ университеті, 2024. – бет саны 366 – қазақ, орыс, ағылшын, қытай тілдерінде.

ISBN 978-601-04-6843-6

«Шығыс елдері дамуының прагматикалық тәжірибесі» тақырыбындағы халықаралық ғылыми конференция материалдарының жинағы Шығыс елдерінің тарихы, саясаты, тілі және мәдениеті саласына қызығушылық танытатын зерттеушілерге, оқытушыларға, білім алушылар мен жас мамандарға арналған. Конференция тарих ғылымдарының докторы, профессор Алдабек Нұржамал Әбдіразаққызының 70 жылдық мерейтойына және әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығына орайластырылған. Конференция Шығыс елдерінің әлеуметтік-экономикалық және мәдени даму тәжірибесін, олардың қазіргі заманғы жаһандық процестердегі рөлін, сондай-ақ жаһандану жағдайындағы одан арғы өзара іс-қимыл перспективаларын талқылауға және талдауға бірегей мүмкіндік берді. Конференцияға ұсынылған баяндамалар мен зерттеулер Шығыстың қазіргі даму үрдістерін түсінуге маңызды үлес қосады және өзекті проблемаларды шешудің жаңа тәсілдерін ұсынады. Халықаралық конференция ҚР ҒЖБМ ҒҚ «Шығыс елдері дамуының конфуцийлік моделінің прагматикалық тәжірибесі: Қытай, Жапония, Сингапур, Оңтүстік Корея» (AP19677768) ғылыми жобасы аясында өткізілді.

Сборник материалов международной научной конференции на тему **«Прагматический опыт развития стран Востока»** предназначен для исследователей, преподавателей, обучающихся и молодых специалистов, заинтересованных в области истории, политики, языка и культуры стран Востока. Конференция приурочена к знаменательным событиям — 70-летию юбилею доктора исторических наук, профессора Алдабек Нуржамал Абдразаковны, а также 90-летию Казахского национального университета имени аль-Фараби. Конференция предоставила уникальную возможность обсудить и проанализировать опыт социально-экономического и культурного развития стран Востока, их роль в современных глобальных процессах, а также перспективы дальнейшего взаимодействия в условиях глобализации. Представленные на конференции доклады и исследования внесут важный вклад в осмысление современных тенденций развития Востока и предложат новые подходы к решению актуальных проблем. Международная конференция проводилась в рамках ГФ МНВО РК по научному проекту «Прагматический опыт конфуцианской модели развития стран Востока: Китай, Япония, Сингапур, Южная Корея» (AP19677768).

The collection of materials of the international scientific conference on the topic **«Pragmatic experience of Eastern countries development»** is intended for researchers, teachers, students and young specialists interested in the field of history, politics, language and culture of the countries of the East. The conference is dedicated to the significant events - the 70th anniversary of Doctor of Historical Sciences, Professor Aldabek Nurzhamal, as well as the 90th anniversary of the al-Farabi Kazakh National University. The conference provided a unique opportunity to discuss and analyse the experience of socio-economic and cultural development of the countries of the East, their role in modern global processes, as well as the prospects for further interaction in the context of globalisation. The reports and studies presented at the conference will make an important contribution to the comprehension of modern trends in the development of the East and offer new approaches to solving urgent problems. The international conference was held within the framework of the research project “Pragmatic Experience of the Confucian Model of Development in Eastern Countries: China, Japan, Singapore, South Korea” funded by the Science Committee of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan (Grant No. AP19677768).

© әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, 2024
© Казахский национальный университет имени аль-Фараби, 2024
© al-Farabi Kazakh National University, 2024

МАЗМҰНЫ **СОДЕРЖАНИЕ** **CONTENT**

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗҰУ РЕКТОРЫ Ж.Қ. ТҮЙМЕБАЕВТЫҢ ҚҰТТЫҚТАУ СӨЗІ.....	3
<i>1 СЕКЦИЯ/ SECTION 1</i>	
<i>МОДЕРНИЗАЦИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН МҮМКІНШІЛІКТЕРІ: ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕГІ ШЫҒЫС СТРАТЕГИЯЛАРЫ</i>	
<i>ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ: ВОСТОЧНЫЕ СТРАТЕГИИ В ФОКУСЕ СОВРЕМЕННОЙ РЕАЛЬНОСТИ</i>	
<i>PROBLEMS AND OPPORTUNITIES OF MODERNISATION: STRATEGIES OF THE EAST AT THE PRESENT STAGE</i>	
KONDAPALLI S. CHINESE-STYLE MODERNIZATION – CONCEPTUAL UNDERSTANDINGS AND DYNAMICS.....	5
НАДИРОВА Г.Е. СОЦИАЛЬНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ГЕНДЕРНОГО НЕРАВНОПРАВИА.....	13
ШАКИВА F. A GEOGRAPHICAL AND HISTORICAL STUDY OF THE ANCIENT CITY OF KHOTAN BASED ON IRANIAN-ISLAMIC RESOURCES.	16
ZHUMATAY G. CHINA’S STRATEGY FOR CENTRAL ASIA IN THE CONTEXT OF MODERNIZATION OF XINJINA.....	22
CHU YOUNGMIN, BELYALOVA A. THE PRAGMATIC EXPERIENCE OF THE CONFUCIAN MODEL OF SOUTH KOREA’S DEVELOPMENT.....	26
АЛДАБЕК Н.Ә., МАХМУДОВА А.К. ҚЫТАЙДЫҢ САЯСИ МӘДЕНИЕТІНІҢ ТАРИХИ ДАМУЫ МЕН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	32
YOUSEFIAN A. THE GLOBAL DIGITAL ORDER AND THE OPPORTUNITIES FOR ASIA TO BRING BALANCE BETWEEN THE EAST AND THE WEST.....	36
ГУСЕЙНОВ Э. А. ТЕХНИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ КИТАЯ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА СОТРУДНИЧЕСТВО СО СТРАНАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В СФЕРЕ РЕДКОЗЕМЕЛЬНЫХ МЕТАЛЛОВ И ЗЕЛЁНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	41
МҰҚАМЕТХАНҰЛЫ Н. МАО МЕН ЛЮ-ДЫҢ ТАПТЫҚ КҮРЕС КӨЗҚАРАСТАРЫ ЖӨНІНДЕ.....	46
SINYING WU, YINGHAN XU, ATSUSHI SAITO, ATSUSHI OGIHARA FAMILY ROLES IN DECISION-MAKING WITHIN PALLIATIVE CARE AMONG THE EAST ASIA.....	51
АЗМҰХАНОВА А.М. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИЗУЧЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ЭЛИТЫ В МОДЕРНИЗАЦИИ СТРАН ВОСТОКА.....	53
ТЛІА YIN NOR. GAINING GROUND.....	58
АХМЕТОВ К.Р. ПРОБЛЕМЫ И ВОЗМОЖНОСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ТРАДИЦИОННЫХ ОБЩЕСТВ ВОСТОКА: КЕЙСЫ КИТАЯ И САУДОВСКОЙ АРАВИИ.	66
САПАНОВ С.Ж. ИСТОРИЯ СПОРНЫХ ТЕРРИТОРИИ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И КИТАЕМ: ИСТОКИ И ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ.....	72
MAO JIANPING A CHINESE MODERNIZATION: WHEN CARE ETHICS ENCOUNTERS POVERTY ALLEVIATION.....	82
БАЙДАРОВ Е.У., УЛАНОВА Д.Е. АНАЛИЗ КОНЦЕПЦИИ СООБЩЕСТВА ЕДИНОЙ СУДЬБЫ «КИТАЙ – ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ».....	86
ОМАРОВА М.А. ҚЫТАЙДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫН ТАЛДАУ ӘДІСТЕРІ.....	95
БАТЫРХАН Б.Ш., РАХИМОВА Қ.Д. ИРАНДЫҚ МОДЕРНИЗАЦИЯ ЖӘНЕ ЗИЯЛЫЛАР.....	101
КЕРИМБАЕВ Е.А. КОНФУЦИЙ ИНСТИТУТТАРЫНЫҢ СЫН-ҚАТЕРГЕ ҰШЫРАУЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ.....	108
МЕН Д.В., ХАМИТОВА Н. РЕАЛИЗАЦИЯ ЦИФРОВЫХ КУЛЬТУРНЫХ ПРОЕКТОВ КАК НОВОЕ НАПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ ЮЖНОЙ КОРЕИ.....	116

МУРАТБЕКОВА А.М., ҚАЙПОЛЛА Қ. ЖАҒАНДЫҚ ОҢТҮСТІКТІҢ ГЕОСАЯСИ ҮРДІСТЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ.....	121
АШИНОВА Ж.Е., ҚУАТОВА Х.Р. ЖАПОНИЯДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ҚОҒАМ ҚҰРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	125
АСЫЛ М. ҚХР-ДЫҢ МОДЕРНИЗАЦИЯСЫНДАҒЫ НОРМАТИВТІ-ПРАГМАТИКАЛЫҚ СИНТЕЗ ТӘЖІРИБЕСІ: «СЯОКАН» ҚОҒАМЫ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ	129
ҚАРАЖАНОВА Ж.Қ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СУ МӘСЕЛЕСІН ШЕШУДЕГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНЫҢ ӨЗЕКТІ ТҮСТАРЫ.....	133
АРЗЫКУЛОВ А.А. ДЕМОГРАФИЯ ЖӘНЕ КӨШІ-ҚОН: ҚЫТАЙДА КӨШІ-ҚОН ҮДЕРІСІН ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	138
БАЗАРКУЛОВА Б. ИРАН ИСЛАМ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТТІҢ РӨЛІ.....	142
БЕЙСЕНБАЕВ О. ҚХР СЫРТҚЫ САЯСИ БАСТАМАЛАРЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КОНФИГУРАЦИЯҒА ЫҚПАЛЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН.....	146
ГАБДУЛЛИН К.Т. РЕЛИГИОЗНАЯ СИТУАЦИЯ В ИНДИЙСКОМ ШТАТЕ ПЕНДЖАБ.....	155
НУРЖАЕВА А. КОНФУЦИАНСТВО И СОХРАНЕНИЕ КУЛЬТУРНЫХ ТРАДИЦИЙ В КИТАЕ.....	160
MOSHKA L. M. SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND MODERNIZATION: JAPAN'S EXPERIENCE IN WASTE MANAGEMENT	166
СЕРИККАЛИЕВА А.Е. ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И ПРОБЛЕМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕЖДУНАРОДНОГО ЦЕНТРА ПРИГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА «ХОРГОС»	170
САУДАНБЕКОВА Ш. Т., АЛПЫСБАЙ Д. Т. ЖАПОНИЯНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ АРҚЫЛЫ ҚАЗАҚСТАН ҮШІН АШЫЛАТЫН МҮМКІНДІКТЕР	180
ТҮРГЕНБАЙ А.А. ҚХР-ДАҒЫ ОТБАСЫЛЫҚ-НЕКЕЛІК ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУЫ	186
ИСМАИЛОВА С.Ж. МОДЕЛЬ И СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО БРЕНДИНГА В ЮЖНОЙ КОРЕЕ.....	191
АШИНОВА Ж.Е., НУРСЕИТОВА Л. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖАПОНИЯНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСИ БАСТАМАЛАРЫ.....	195
ИСКАКОВА З. «АШЫҚТЫҚ ЖӘНЕ РЕФОРМАЛАР» САЯСАТЫНАН КЕЙІНГІ ҚЫТАЙДЫҢ ДАМУЫНЫҢ МӘДЕНИ НЕГІЗДЕРІ.....	200
ТУРСЫНОВА М.Е. ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КИТАЯ.....	204

2 СЕКЦИЯ/ SECTION 2

ДАМУДЫҢ МӘДЕНИ НЕГІЗДЕРІ: ШЫҒЫСТЫҢ ГУМАНИТАРЛЫҚ БІЛІМІ МЕН ЗИЯТКЕРЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ: ГУМАНИТАРНЫЕ ЗНАНИЯ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ ВОСТОКА

CULTURAL BASES OF DEVELOPMENT: HUMANITARIAN KNOWLEDGE AND INTELLECTUAL VALUES OF THE EAST

SHABAN A. SOME DISTINGUISHING FEATURES OF EASTERN CULTURES.....	210
NINOMIYA T., BOLATBEK B. HALAL TRENDS IN JAPAN AND KAZAKHSTAN: DIFFERENCES IN INTERPRETATION OF THE QUR'AAN IN THE TWO COUNTRIES.....	215
ТОЙБОЛ Қ., БАТАЕВА А. А. ҚЫТАЙ ЛИНГВИСТИКАСЫНЫҢ БАСҚА ТІЛДЕРМЕН БАЙЛАНЫСЫ ЖӘНЕ ДАМУЫ.....	220
АЛДАБЕК Н.Ә., АШИНОВА Ж. Е. ЖАПОНИЯДАҒЫ КОНФУЦИЙШІЛДІК: ТАРАЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ШЕТЕЛДІК ТАРИХНАМАДА ЗЕРТТЕЛУІ.....	227
DAULET F.N. CONCEPT "DESTINY" IN CHINESE AND KAZAKH	

LINGUACULTURES.....	231
周金声, АЛИХАНКЫЗЫ Г. 初级综合汉语字词本位语用教学新探—把准中文形音义的命脉.....	242
ИСАЕВ А. У., НҮРТАЙ А. МО ЯННЫҢ «БАҚА» ШЫҒАРМАСЫНДАҒЫ ӨМІР МЕН САЯСАТТЫҢ КҮРДЕЛІЛІГІ.....	250
АБДЫРАКЫН Н. ЖИЯ ПЫҢАУДЫҢ «АЗҒЫНДАҒАН ШАҒАР» РОМАНЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ.....	254
ДОСЫМБЕКОВА Р., ИБРАИМОВА А. ҚЫТАЙ МӘДЕНИЕТІНДЕГІ ДӘСТҮРЛІ НАНЫМ-СЕНІМДЕРДІҢ ТІЛДІК БЕЙНЕСІ.....	262
ЖАҚАН М. ШЫҒЫСТЫҢ ЗИЯТКЕРЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ: ИБН СИНА ЖӘНЕ ОНЫҢ НЕГІЗГІ ФӘЛСАФАЛЫҚ ИДЕЯЛАРЫ.....	268
ҚҰДАЙБЕРГЕНОВА Г. Қ. МАСНАВИ-ЙЕ МАНАВИ ШЫҒАРМАСЫНДАҒЫ АДАМНЫҢ ӨЗІН-ӨЗІ ТАҢУ ІЛІМІ.....	273
САФОНКИНА О. С., ШАЛЯГИНА А. О. МЕТОДЫ И ТЕХНИКИ ОБУЧЕНИЯ БОЛЬШИМ ГРУППАМ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ КИТАЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ.....	279
АКНМЕТБЕК G., МҮЛТҮКБАҰ Z. A. FEATURES OF THE CONVERSATIONAL STYLE IN THE CHINESE LANGUAGE.....	284
САДЫҚОВА Р. ИРАНДЫҚТАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ЭТИКЕТІНДЕГІ ТААРОФТЫҢ РӨЛІ.....	289
МҰСТАФАҰЛЫ С. ТІЛДІК ЖАҒДАЙ ЖӘНЕ ҚЫТАЙ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНІҢ БАЙЛАНЫСТАРЫ (20 ҒАСЫРДЫҢ АЛҒАШҚЫ ЖАРТЫСЫ).....	297
ҚОЙБАҚОВА А.С. , ҚАЛИБЕКҰЛЫ Т. ҚЫТАЙ ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ТҮРКІ ТОПОНИМДЕРІНІҢ ҚЫТАЙ ТІЛІНЕ АУДАРЫЛУЫ МЕН ТРАНСКРИПЦИЯЛАНУЫ.....	301
АХМЕТБЕК Г., МАЙБАС Ә. Т. ҚЫТАЙ ТІЛІНДЕГІ СЕБЕП-САЛДАР ҚҰРМАЛАС СӨЙЛЕМДЕР.....	306
ТУРЕГЕЛЬДИЕВА А.С., АШИРБАЕВ Ш. ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ НЕГІЗДЕРІ: БАТЫС ПЕН ШЫҒЫС КӨЗҚАРАСТАРЫ.....	309
НАЗАРОВА К. Б., ОРЫНБАСАР А. Ә. ЭТНИКАЛЫҚ ТОПТАР МӘДЕНИЕТІ АРҚЫЛЫ ҚЫТАЙДЫҢ ЗАМАНАУИ ӨРКЕНИЕТІНІҢ ТҮРЛЕНУІ	313
ОРАЗАҚЫНҚЫЗЫ Ф., ПАК Р. PHONETIC BORROWINGS FROM THE CHINESE LANGUAGE IN THE KAZAKH LANGUAGE	316
ИСАЕВ А. У., АБДУЛЛИНА А. Р. СЛОЖНОСТИ ПЕРЕВОДА И СОХРАНЕНИЕ КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ: ПРИМЕР ПЕРЕВОДА РОМАНА «有生» ХУ СЮЭВЭНА НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК.....	320
ДОСЫМБЕКОВА Р., МЕТТИБАЕВА С. ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ КОНЦЕПТ ИНВЕКТИВНОЙ ЛЕКСИКИ.....	323
ОРАЗБАЕВА М. Қ. ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК ТІЛДЕРІНДЕГІ ФРАЗЕОЛОГИЯЛЫҚ БІРЛІКТЕРДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	330
МУНАТАИ К. AN EXPLORATION OF SOCIAL VALUES IN CHINESE INTERNET SLANG BASED ON DISCOURSE ANALYSIS.....	333
ИСАЕВ А. У., ҚАЛЕКЕНОВА Ж. Қ. ПРОИЗВЕДЕНИЕ «КЛАССНЫЙ РУКОВОДИТЕЛЬ» ЛЮ СИНЬВУ: ОТРАЖЕНИЕ ТРАВМ И ПОИСК ИДЕНТИЧНОСТИ В «ЛИТЕРАТУРЕ ШРАМОВ»	338
ШАРЫПҚАЗЫ Н. ҚЫТАЙ ТІЛІНДЕГІ ЗАҢ САЛАСЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ТЕРМИНДЕР МЕН ҚҰЖАТТАРДЫ АУДАРУ МӘСЕЛЕСІ.....	342
САПАРБАЕВА Н.Б., ВАН ЛИНЛИН. РОЛЬ ЗООНИМОВ В ПОВСЕДНЕВНОЙ ЖИЗНИ ЛЮДЕЙ.....	350
АШИМБАЕВА А. ШЫҢЖАНДАҒЫ ҚАЗАҚТАР ҚОНЫСТАНҒАН ЕЛДІ МЕКЕН АТАУЛАРЫ.....	353
ВАНЕНАЕР D., SADENOVA A. CHINESE INTERNET SLANG: STRUCTURE, SEMANTICS AND PROBLEMS OF TRANSLATION INTO KAZAKH	

СЛОЖНОСТИ ПЕРЕВОДА И СОХРАНЕНИЕ КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ: ПРИМЕР ПЕРЕВОДА РОМАНА «有生» ХУ СЮЭВЭНА НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК"

Исаев Абилхан Укибаевич

*И.о.доцента, доктор PhD, Евразийский национальный университет
имени Л.Н.Гумилева, Астана*

E-mail: issayev_au@enu.kz

Абдуллина Алина Русланкызы

*Магистрант 2-го курса, Евразийский национальный университет
имени Л.Н.Гумилева, Астана*

E-mail: alinaabdullina252@gmail.com

Абстракт: Статья исследует перевод романа Ху Сюэвэна «Судьба» («有生») на английский язык, акцентируя внимание на сохранении культурного контекста и адаптации специфичных элементов китайской культуры. Роман представляет собой обширное исследование сельской жизни на Севере Китая и глубокое размышление о человеческом существовании через жизнь главной героини, бабушки (奶奶). Одной из основных трудностей при переводе является передача культурных реалий, символики и философских аспектов произведения. В статье рассматриваются стратегии перевода, включая сохранение оригинальных терминов с пояснениями и адаптацию культурных элементов для англоязычного читателя. Также обсуждаются методы передачи эмоционального и символического содержания, таких как уникальное восприятие времени и природы, а также глубина человеческих эмоций и взаимодействий. Статья предлагает решения для обеспечения адекватной передачи культурного контекста и сохранения художественной ценности романа при переводе на английский язык.

Ключевые слова: перевод, Ху Сюэвэн, английский язык, символика, адаптация

Аударманың күрделілігі және мәдени бірегейлікті сақтау: Ху Сюэвэннің «有生» романының ағылшын тіліне аударылған мысалы

Түйіндемe: Мақалада Ху Сюэвэннің "Тағдыр" ("有生") романының ағылшын тіліне аудармасы зерттеліп, мәдени контекстті сақтауға және қытай мәдениетінің ерекше элементтерін бейімдеуге баса назар аударылады. Роман - Қытайдың солтүстігіндегі ауыл өмірін кеңінен зерттеу және басты кейіпкер әженің (әженің) өмірі арқылы адам өмірі туралы терең ой жүгірту. Аудармадағы негізгі қиындықтардың бірі-шығарманың мәдени шындықтарын, символизмін және философиялық аспектілерін жеткізу. Мақалада аударма стратегиялары, соның ішінде түсіндірмелері бар түпнұсқа терминдерді сақтау және ағылшын тілді оқырманға мәдени элементтерді бейімдеу қарастырылады. Уақыт пен табиғатты бірегей қабылдау, сондай-ақ адамның эмоциясы мен өзара әрекеттесуінің тереңдігі сияқты эмоционалды және символдық мазмұнды жеткізу әдістері де талқыланады. Мақала мәдени контексттің барабар берілуін қамтамасыз ету және ағылшын тіліне аударылған кезде романның көркемдік құндылығын сақтау үшін шешімдерді ұсынады.

Түйін сөздер: аударма, Ху Сюэвэн, ағылшын тілі, символизм, бейімделу

Translation difficulties and the preservation of cultural identity: a case study of the translation of Hu Xuewen's «有生» into English

Abstract: This article examines the translation of Hu Xuewen's novel *Destiny* ("有生") into English, focusing on the preservation of cultural context and the adaptation of specific elements of Chinese culture. The novel is a comprehensive study of rural life in northern China and a profound reflection on human existence through the life of the protagonist, the grandmother (奶奶). One of the main difficulties in translation is to convey the cultural realities, symbolism and philosophical aspects of the work. This article discusses translation strategies, including retaining original terms with explanations and adapting cultural elements for the English-speaking reader. Methods for conveying emotional and symbolic content, such as unique perceptions of time and nature, and the depth of human emotions and interactions, are also discussed. The article proposes solutions to ensure that the cultural context is adequately conveyed and the artistic value of the novel is preserved when translated into English.

Keywords: translation, Hu Xuewen, english, symbolism, adaptation

Роман "Судьба" («有生») Ху Сюэвэна — это важное произведение современной китайской литературы, погружающее читателя в богатую историю и культурные особенности сельской жизни на Севере Китая. «有生» один день из жизни главной героини, бабушки (奶奶), представляет собой глубокое размышление о человеческом существовании. В этом романе, повествование о жизни бабушки пересекается с её личной и исторической памятью, формируя картину века китайской деревенской жизни. Как отмечается в многочисленных рецензиях, роман стал выдающимся событием в

литературных кругах, получив признание за свою глубокую связь с культурными корнями китайского народа [1].

Однако перевод произведения, насыщенного культурными реалиями и символикой, на английский язык сталкивается с рядом трудностей. Основной проблемой является передача культурного контекста таким образом, чтобы сохранить его подлинность и обеспечить доступность для англоязычного читателя. В данной статье рассматриваются стратегии, используемые для передачи культурных элементов, таких как символы, метафоры и реалии, в переводе романа.

Важным аспектом перевода художественного текста является передача культурного контекста, под которым понимаются культурные элементы и явления, специфические для определённой языковой и культурной среды. В данной статье под "стратегиями перевода" мы понимаем набор приёмов и решений, применяемых переводчиком для адаптации текста к культурным различиям.

В романе "Судьба" Ху Сюэвэн погружает читателя в мир сельской жизни на протяжении более ста лет, от поздней династии Цин до современности. Сельская культура, бытовые реалии и семейные связи занимают центральное место в романе. В процессе перевода таких реалий на английский язык важно учитывать специфику восприятия англоязычной аудитории.

К примеру, в оригинальном тексте используются выражения, связанные с традиционными китайскими обрядами и верованиями. Стратегия перевода может варьироваться от сохранения оригинальных терминов с последующими комментариями до полной адаптации терминов, чтобы сделать их понятными для иностранного читателя. Например, термин "祖母" (бабушка) в китайском культурном контексте несёт особую символику — она не только старейший член семьи, но и хранительница традиций. В английском переводе такой персонаж может быть адаптирован как "great-grandmother", при этом важно сохранить её культурную роль через описание и контекст.

Одной из самых заметных черт романа является глубокое восприятие времени и природы. Ху Сюэвэн проявляет необычайную чуткость к звукам и деталям окружающего мира. В начале романа звучит строка: "我已是半死之人，但我的耳朵依然好使。我能听见夏虫勾引配偶的啁啾，能听见冬日飞过天空的沙鸡扇动翅膀的鸣响，能听见村庄的呓语，亦能听见暗夜的叹息。" [2] «Я уже полуживая, но мои уши всё ещё хорошо работают. Я слышу треск летних насекомых, звуки зимнего журавля, шёпот деревни и вздохи ночи».

Ху Сюэвэн применяет уникальный нарративный подход, описывая свою героиню как "полуживую" или "половину мёртвую", что добавляет многослойности к повествованию. Цяо Дамэй, лежащая на постели и лишённая физической активности, сохраняет способность воспринимать окружающий мир через свои чувства. Она слышит и чувствует, что делает её свидетельницей и хранительницей множества секретов деревни. Этот "полуживой" нарратив создаёт атмосферу между жизнью и смертью, что требует от переводчика креативного подхода, чтобы передать этот аспект английским читателям.

Например: "寒冷的西风是青紫色的，如一根根粗壮的圆柱，仲夏的南风是淡粉色的，如一匹匹悬挂的绸缎" [3].

Перевод: "The cold west wind is a deep purple, like thick columns, while the midsummer south wind is a light pink, like hanging silks."

Здесь переводчик должен передать не только визуальные, но и эмоциональные ассоциации, создавая у читателя чувство, близкое к оригиналу.

Помимо звуков природы, важную роль в романе играют человеческие эмоции и взаимодействия. Например, персонажи, такие как Жу Хуа (如花) и Цянь Юй (钱玉), или Сун Хуэй (宋慧) и Мао Гэнь (毛根), запоминаются благодаря их искренним чувствам и отношениям. В одном из эпизодов Сун Хуэй переживает, когда её муж Мао Гэнь говорит, что её лицо дороже золота:

宋慧再粗心也听出音儿了。还没有谁说她的脸比金子还贵，杨八叉没有，麦香没有，她的儿子都没有。不，她自己都不认为她的脸是金贵的。……可毛根竟然说她的脸比金子还贵。宋慧在最初的震惊过后，觉得好笑。……他实在不会夸人。宋慧嘴角已经绽出笑，实在太可笑了，可忽然之间，她感觉胸口有什么在奔在涌在冲撞。她本想止住的，都咬牙了，非但没止住，身体随之颤栗。我的妈呀——她痛声嚎哭 [4].

Song Hui, even more careless, heard the tone. No one had ever told her that her face was worth more than gold, not Yang Baqiao, not Maixiang, not even her son. No, she herself does not think her face is gold. But Maogan even said that her face was more precious than gold. Song Hui felt strange after the initial shock. He really didn't know how to compliment people. Song Hui's mouth had opened to smile, it was just too ridiculous, but suddenly she felt something in her chest rushing and rushing and rushing. She tried to stop, gritting her teeth, but instead of stopping, her body trembled with it. Holy shit - she howled in pain.

Эти моменты подчеркивают глубокую эмоциональную связь и внутренние переживания персонажей.

Также роман изобилует культурными и обрядовыми деталями, такими как традиционная китайская медицина и обряды, связанные с родовспоможением. Цяо Дамэй занимается родами, что не только является её профессией, но и жизненным призванием. Для англоязычного читателя важно объяснить эти аспекты, чтобы они могли понять их значение в контексте китайской культуры.

Пример: "接生是她无法违抗的“天命”，也恩赐般地助她度过艰难" [5].

Перевод: "Delivering babies is a 'heavenly mandate' she cannot defy, and it has graciously helped her through difficult times."

Переводчик должен объяснить, что "天命" (tiānmìng) подразумевает не только профессиональную обязанность, но и глубокое культурное и духовное значение.

Помимо этого роман также насыщен элементами магического реализма и символики. Например, Bái Xìng (Бай Син) — дочка Цяо Дамэй, страстно увлечённая полётами и мечтающая о небесах. Её страсть к полётам становится символом стремления к свободе. Её смерть в результате её стремлений подчеркивает её как мечтательницу и символизирует беспокойство о реальности и мечтах.

Пример: "白杏最终死于飞翔，或者说，她原本就注定只是现实世界的梦旅人" [6].

Перевод: "Bai Xing ultimately dies from her quest for flight, or rather, she was destined to be a dream traveler in the world of reality."

Более того роман затрагивает темы жизни, смерти и человеческого духа. Цяо Дамэй переживает личные трагедии, включая потерю детей, и её жизнь становится символом стойкости и человеческого духа. Этот эмоциональный и философский аспект требует от переводчика не только точности, но и чувствительности.

Пример: "没有接生这镇痛剂，我不知自己的日子会过成什么样子" [7].

Перевод: "Without the pain-relieving role of delivering babies, I don't know what my life would have become."

Переводчик должен передать глубину её страданий и внутренней борьбы, чтобы сохранить эмоциональную нагрузку оригинала.

Ху Сюэвэн глубоко понимает тонкости китайского языка и всегда создает гармонию между чувственным восприятием и душевной утонченностью, звук движется взад и вперед, как жизнь бесконечно повторяется в течении времени. Язык романа Ху Сюэвэна — это разветвленная сеть, которая образует тенистый мир. Тишина и тайна вещей достигают простоты и естественности в его видимом тексте.

Роман Ху Сюэвэна «有生» является значительным вкладом в современную китайскую литературу. Его уникальная стилистика, глубокое эмоциональное содержание и внимание к деталям делают его важным произведением для понимания как китайской сельской жизни, так и универсальных человеческих тем. Через яркое изображение звуков,

эмоций и символов, «有生» предлагает читателям мощный опыт, который заставляет задуматься о времени, жизни и памяти.

Перевод романа "Судьба" Ху Сюэвэна на английский язык — это сложный процесс, который требует глубокого понимания культурных и исторических особенностей произведения. Переводчик сталкивается с выбором стратегий, которые могут варьироваться от полной адаптации до сохранения оригинальных элементов. Однако при правильном подходе возможно передать культурный контекст романа, сохранив его подлинность и эмоциональное воздействие.

На основании анализа стратегий, использованных в переводе, можно сделать вывод, что успешная передача культурного контекста зависит от тонкого баланса между уважением к оригиналу и адаптацией для целевой аудитории.

Источники:

1. 胡学文. 《有生》入选“2021 年度十大文学好书”榜. -2022. Доступно по адресу: <https://www.jszjw.com/wap/wtzc/20220321/1647869542150.shtml>
2. 胡学文. 有生. -江苏凤凰文艺出版社, 2021. (4 страница)
3. 郭进拴. 胡学文和他的《有生》. -2023. 会员中心. Доступно по адресу: <http://wx.quanxi.cc/wenku/Details/1105118>
4. 韩松刚. 时间和生命的综合——评胡学文长篇小说《有生》. -扬子江文学评论, 2023. Доступно по адресу: <https://www.chinawriter.com.cn/n1/2023/0711/c457817-40032972.html>
5. 罗昕. 胡学文《有生》:一部“生之书”,写的是人的活法和解法. -澎湃新闻·文化课, 2023. Доступно по адресу: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_22492199
6. 谢有顺. “有生”之痛及其纾解方式——读胡学文的《有生》. 小说评论. -2021. Доступно по адресу: <https://www.chinawriter.com.cn/n1/2021/0803/c404030-32179400.html>
7. 卢钿希. 胡学文《有生》:生命意志的凸显与讴歌. -中国青年作家报, 2024. Доступно по адресу: https://qnzj.cjol.com/html/202405/21/nw.D110000qnzjb_20240521_2-03.htm

ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ КОНЦЕПТ ИНВЕКТИВНОЙ ЛЕКСИКИ

Досымбекова Р. О.,
PhD, старший преподаватель
КазНУ имени аль-Фараби, Алматы
dossymbekova.rauan@gmail.com

Меттибаева С. А.,
докторант факультета востоковедения,
КазНУ имени аль-Фараби, Алматы
sandugashm2015@inbox.ru

Аннотация. Инвективная лексика, представляющая собой разнообразные лингвистические единицы, направленные на выражение негативных эмоций и оценок в речи, имеет значительное место в языках различных культур. В данной статье мы рассмотрим концептуальные аспекты, такие как лингвокультурные и психологические аспекты инвективной лексики в разных культурных и лингвистических контекстах.

Ключевые слова: Инвективная лексика, лингвокультурный аспект, культурная идентичность, стереотипы и ценности, социокультурные отношения, психологическое воздействие.

Инвективті лексиканың лингвомәдени тұжырымдамасы

Түсініктеме. Инвективті лексика, теріс эмоциялар мен бағаларды білдіруге арналған әртүрлі тілдік бірліктерден тұратын, әртүрлі мәдениеттерде маңызды орын алады. Бұл мақалада инвективті лексиканың концептуалдық аспектілері, оның ішінде лингвомәдени және психологиялық факторлар әртүрлі тілдік контексттерде қарастырылады. Инвективті лексиканың мәдени идентичность, стереотиптер мен құндылықтарды қалай көрсететіні, сондай-ақ оның